

NORGES HØYESTERETT

Den 11. juni 2010 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2010-01008-A, (sak nr. 2010/457), straffesak, anke over kjennelse,

A (advokat Berit Reiss-Andersen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (førstestatsadvokat Thomas Skjelbred)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Falkanger:** Spørsmålet i saken er hva som er riktig verneting ved tiltale for innsidehandel.
- (2) I 1970 stiftet A selskapet B AS, med sete i X. Fra stiftelsestidspunktet til 9. august 2000 var han administrerende direktør i selskapet. B ASA ble notert på Oslo Børs 8. juli 1998. I perioden fra børsnotering frem til 23. januar 2006 var A styremedlem i selskapet. Han bodde i X frem til 1. mai 2001, da han meldte flytting til Y.
- (3) ØKOKRIM har 15. oktober 2009 satt A under tiltale ved Oslo tingrett. Tiltalen omfatter blant annet en post om ulovlig innsidehandel, hvorefter han i perioden fra 31. mai 2000 til 15. september 2003 skal ha solgt eller kjøpt aksjer i B ASA til tross for at han hadde innsideinformasjon. I tillegg omfatter tiltalen det å ha gitt ligningsmyndighetene uriktige og ufullstendige opplysninger, ulovlig kursmanipulasjon, grov utroskap og brudd på meldepliktreglene i verdipapirhandelloven.

- (4) As forsvarer begjærte 10. november 2009 saken avvist fra Oslo tingrett. Hun anførte at Drammen tingrett er riktig verneting for alle postene. I forhold til posten om innsidehandel pekte hun på at A befant seg i X da han la inn en vesentlig del av ordrene om kjøp og salg.
- (5) Oslo tingrett besluttet 25. november 2009 at avvisningsbegjæringen ikke skulle tas til følge. Tiltalte anket til Borgarting lagmannsrett, som 10. februar 2010 avsa kjennelse med slik slutning:

”Anken forkastes.”

- (6) Lagmannsretten bygget på at innsidehandelen antas foretatt på Oslo Børs, og at tiltalen derfor kan tas ut ved Oslo tingrett, jf. straffeprosessloven § 14.
- (7) Jeg nevner også at lagmannsretten ga uttrykk for at postene om utroskap og uriktige eller ufullstendige opplysninger til ligningsmyndighetene isolert sett skulle ha vært forfulgt ved Drammen tingrett. Videre drøftet lagmannsretten om Oslo tingrett er riktig verneting for overtredelsene av reglene om meldeplikt i verdipapirhandelloven, uten å ta standpunkt til dette. Lagmannsretten berørte ikke spørsmålene om hvor posten om ulovlig kursmanipulasjon isolert sett skulle ha vært forfulgt.
- (8) A har erklært anke over lagmannsrettens kjennelse. Anken retter seg mot lovtolkningen.
- (9) Høyesteretts ankeutvalg besluttet 27. april 2010 at ankesaken skal avgjøres av Høyesterett i avdeling med fem dommere, jf. domstolloven § 5 første ledd annet punktum.
- (10) A har i hovedsak anført:
- (11) I forhold til straffeprosessloven § 10 må innsidehandel antas foretatt der gjerningsmannen oppholdt seg da ordrene om kjøp og salg ble lagt inn. Når gjerningsmannen legger inn ordre hos megler om omsetning av finansielle instrumenter, har han gjort det som er nødvendig fra hans side for å overtre forbudet mot innsidehandel. Det samme gjelder muligens enda klarere når han tegner seg for slike instrumenter, men det kan ikke være grunn til å behandle kjøp og salg annerledes enn tegning.
- (12) Lagmannsretten har uriktig lagt til grunn at avtale om kjøp og salg av finansielle instrumenter slutes på Oslo Børs. Lagmannsrettens resonnement forutsetter for det første at børsens handelssystem er benyttet. Aksjehandel foretas imidlertid i økende grad utenfor Oslo Børs’ handelssystem. Det er dessuten uriktig å knytte dette handelssystem geografisk til Oslo, da det er tale om et nettbasert system hvor serveren tidligere befant seg i Stockholm og nå antakelig i London. Det vil være uheldig å operere med ulike regler for verneting avhengig av hvilket handelssystem gjerningsmannen har benyttet.
- (13) Når det gjelder tiltalepostene som retter seg mot brudd på meldeplikten, har lagmannsretten korrekt lagt til grunn at det ved unnlatelsesdelikter ikke kan oppstilles en generell regel for hva som er gjerningssted, jf. Rt. 1987 side 519. Når unnlatelsen skjer i forbindelse med forretningsvirksomhet, bør forretningsstedet anses som gjerningssted.
- (14) A har nedlagt slik påstand:

”Oslo tingretts sak 09-17468MED-OTIR avvises fra Oslo tingrett og hjemvises til behandling ved Drammen tingrett.”

- (15) ØKOKRIM har i hovedsak anført:
- (16) Det straffbare forhold kan anses foretatt både der investor oppholdt seg og på Oslo Børs. Når det gjelder det siste alternativet, pekes det særlig på at det er på børsen at avtalene om kjøp og salg av aksjer ble sluttet.
- (17) Det vil ofte kreve særlig etterforskning å bringe på det rene hvor en investor befant seg da han la inn ordre om kjøp eller salg. I dag kan handel på Oslo Børs foretas elektronisk fra nær sagt alle steder. Straffeprosessloven § 10 bør ikke tolkes slik at det blir uforholdsmessig byrdefullt å fastslå riktig vernetting.
- (18) Også tiltaler om brudd på meldeplikt kan tas ut ved Oslo tingrett. Det vises til at de aktuelle meldingene skal gis til Oslo Børs.
- (19) ØKOKRIM har nedlagt slik påstand:
- ”Anken forkastes.”**
- (20) *Jeg er kommet til at anken ikke kan føre frem.*
- (21) Som nevnt retter anken seg mot lagmannsrettens lovtolkning. Høyesterett har kompetanse til å prøve denne, jf. straffeprosessloven § 388 første ledd nr. 3.
- (22) Jeg konsentrerer meg om hvorvidt Oslo tingrett er riktig vernetting for overtredelsene av forbudet mot innsidehandel, slik lagmannsretten kom til.
- (23) I straffeprosessloven § 10 første ledd heter det:
- ”Hovedforhandling holdes i den rettskrets der den straffbare handling antas foretatt eller i en av de rettskretser der den kan være foretatt.”**
- (24) Slik handelen skjer på Oslo Børs i dag, kan kjøp og salg av finansielle instrumenter ha tilknytning til flere rettskretser. Som forsvareren med styrke har pekt på, kan investorer legge inn ordre fra nær sagt alle steder. Fysisk tilstedeværelse på børsen er ikke nødvendig. Når en ordre først er lagt inn, skjer imidlertid den videre behandlingen av den i børsens handelssystem. Dette gjelder også selve avtaleslutningen.
- (25) At investeringer på børsen på en slik måte har tilknytning til flere steder, gjør at anvendelsen av straffeprosessloven § 10 blir noe problematisk ved saker om ulovlig innsidehandel. Et utgangspunkt må imidlertid være at vernetingsreglene bør være elastiske, slik at en sak skal behandles i den rettskrets der det er mest naturlig og praktisk. Selv om saken i Rt. 1987 side 519 ikke er helt parallell med vår sak, gir den en viss støtte for en slik tilnærming.
- (26) Etter min mening er det naturlig å tolke § 10 slik at Oslo tingrett vil være riktig vernetting for saker om innsidehandel med finansielle instrumenter som er notert på Oslo Børs. Det kan altså ikke være avgjørende hvor investor befant seg da han la inn salgs- eller kjøpsordre. Jeg legger vesentlig vekt på at straffbar innsidehandel ved kjøp og salg av

finansielle instrumenter først kan anses fullbyrdet når avtale er sluttet. Jeg viser her til Ot.prp. nr. 29 (1996–1997) Om lov om verdipapirhandel side 29, hvor det heter:

”Departementet legger i likhet med utvalget til grunn at kjøp og salg av finansielle instrumenter i forhold til innsidehandelforbudet er foretatt når avtale er sluttet.”

- (27) Dette innebærer at det ikke foreligger en fullbyrdet forbrytelse før det skjer en kobling – såkalt ”matching” – av to ordrer. Ved handel på Oslo Børs skjer denne koblingen der. Det er da naturlig å legge til grunn at den ulovlige innsidehandel anses foretatt på Oslo Børs, og at Oslo tingrett derfor er riktig verneting. At serveren til børsens nettsystem visstnok befinner seg i utlandet, er ikke en avgjørende innvending mot dette.
- (28) Denne løsningen har også gode reelle grunner for seg. Saker om innsidehandel kan omfatte svært mange transaksjoner, og det kan ofte være tilfeldig hvor investor var da salgs- eller kjøpsordren ble gitt. I ettertid kan det fysiske oppholdssted dessuten være vanskelig å bringe på det rene. Det ville være uheldig om etterforskningsressurser måtte settes inn for å avklare dette. Ved å fastslå at rett verneting i disse sakene er Oslo tingrett, unngår man slike vanskeligheter.
- (29) Lagmannsrettens lovtolkning er etter dette riktig.
- (30) Jeg finner ikke grunn til å gå inn på hva som isolert sett ville ha vært riktig verneting for de andre forholdene i tiltalen, jf. straffeprosessloven § 14.
- (31) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

- (32) Dommer **Møse:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (33) Dommer **Øie:** Likeså.
- (34) Dommer **Bårdsen:** Likeså.
- (35) Dommer **Bruzeliuss:** Likeså.
- (36) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

Riktig utskrift bekreftes: